І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го ЧЕРВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 6, 1961 No. 104. VOL. LXVIII.

ДОПОМОГА ШКІЛЬНИЦТВУ ПРЕДМЕТОМ ЗАВЗЯТИХ ДЕБАТ У КОНҐРЕСІ

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ БОРОТЬБУ ЗА ЗАКОН ПРО ДОПОМОГУ ПРИВАТНИМ ШКОЛАМ

Вашинґтон. — Цього тижня в Палаті Репрезентантів почалася завзята боротьба за ухвалення урядового проєкту про допомогу публічним початковим і середнім школам (гайскулам). Ще 24-го травня ц. р. Палатна Виховна Комісія призначила на допомогу публічним школам суму $2.484.000.000. 26-го травня Сенат ухвалив на цю ціль $2.550.000.000 більшістю 49-ох до 34-ох голосів. В Палаті йтиме завзята боротьба за цей проєкт, коли він знайдеться в Повній Палаті. Противники і прихильники цього проєкту ведуть завзяту боротьбу за кулісами Конґресу і стараються перемовити більшість конґресменів, щоб голосували „за" або „проти". Цю боротьбу ускладнює ще й та обставина, що є вже і другий законопроєкт, який передбачає федеральну допомогу і парохіяльним і приватним школам. З обох сторін, прихильників і противників цього проєкту, надсилають до Конґресу масу листів і депеш, в яких виступають в обороні проєкту, або проти нього. Та вперше мають прийняти проєкт про допомогу публічним школам. Лоббіїсти Крайового Виховного Т-ва, які аґітують за прийняття урядового законопроєкту, нараховують, що вони вже мають від 195 до 200 конґресменів, які будуть голосувати за урядовий проєкт. Щоб прийняти цей проєкт, треба при присутності всіх конґресменів коло 219 голосів. Коли б не було в Палаті всіх конґресменів, то вистачило б на прийняття проєкту 210 - 215 конґресменів. Проти урядового проєкту є від 165 до 180 конґресменів. Від 60-ох до 70-ох конґресменів ще не є рішені, як вони мають голосувати в цій справі і за ці голоси ведеться завзята боротьба за кулісами Конґресу. Прихильники сподіваються, що їм вдасться здобути прихильність 235-ох конґресменів, які будуть голосувати за прийняття цього законопроєкту. Покищо не порушують справи допомоги приватним школам, але загально обіцяють, що після ухвалення закону про допомогу публічним школам, обидві Палати Конґресу почнуть дебати над проєктом про допомогу парохіяльним школам. Правники ствердили, що федеральна допомога приватним школам є противна конституції, і тому хочуть цей проєкт підтягнути під законопроєкт про виховання для допомоги обороні ЗДА. Уряд. покищо, не заявився в цій справі. Ця допомога йшла б в тому напрямку, щоб і приватні школи дістали позики на те, щоб могли краще навчати тих предметів, які потрібні для навчання математики, фізики і чужих мов, бо ті предмети є потрібні для кращої оборони країни. Католики бояться, що більшість в Конґресі буде проти допомоги парохіяльним школам, коли вдасться ухвалити при допомозі католицьких голосів закон про допомогу публічним школам. Покищо не можна сказати, як цю справу вирішать, бо тільки почалися переслухання в цій справі у Виховній Комісії Палати. Демократичні провідники підтримують цей проєкт про допомогу приватним школам.

Амбасадор ЗДА до ОН Адлей Стівенсон почав поїздку по Південній Америці

Каракас, Венесуеля. — В неділю, дня 4-го червня ц. р., сюди прибув амбасадор ЗДА до Об'єднаних Націй, Адлей Е. Стівенсон. Венесуеля є першим етапом поїздки Стівенсона, яку він відбуває з доручення президента Кеннеді для вивчення ситуації в південно-американських країнах у зв'язку із плянованою для них широкою програмою господарської і суспільної допомоги. На летовищі в Каракасі вітала Стівенсона дуже тепло велика юрба венесуельців. В розмові з журналістами, які запитували Стівенсона про ставлення ЗДА до подій в Домініканській Республіці, зокрема про можливість американської інтервенції в цій країні, Стівенсон відповів, що першим завданням ЗДА охороняти своїх громадян і в дальшому обороняти домініканську Республіку перед будь-якою інтервенцією з-зовні. Водночас ствердив, що всяка акція в цьому напрямку може відбуватися тільки в рамцях Організації Американських Держав. Негайно після приїзду Стівенсон почав розмови з президентом Венесуелі Бетанкуртом та членами венесуельського уряду. Поїздка Стівенсона по Південній Америці триватиме 11 днів.

Секретар скарбу говорить про зменшення податків, але аж в 1963 р.

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон в телевізійному і радіовому інтерв'ю з сенаторами з Ню Джерзі республіканцем Кліффордом П. Кейсом і демократом Гаррісоном А. Вілліямсом сказав, що можна буде думати в 1963-му році про зменшення федеральних прибуткових податків, як 1962-ий рік збільшить прибутки державної скарбниці внаслідок більших прибуткових податків, і якщо Конґрес погодиться на те, щоб змінити в цілій основі теперішню податкову систему в 1962-му році. Зміна податкової системи має йти в тому напрямку, щоб збільшити прибутки федеральної скарбниці, бо аж тоді можна буде думати про зменшення прибуткових податків. Ця справа залежить і від того, чи Конґрес ухвалить збільшення поштових оплат і збільшення оплат від важких автомобілів за їзду автострадами.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** оголосив день 14-го червня „Днем Прапора" і просить американців в той день прикрашати свої доми американськими прапорами, та думати про ті ідеали, символом яких є прапор ЗДА.

● **В повіті Аллеґені** в Мериленді почали щепити дітей проти поліо вакциною з живими вірусами, які приймають діти доустно. Щеплять дітей, починаючи від трьох місяців, і дорослих осіб у віці до 45 років. В двох днях защепили 70.000 осіб.

● **Під час свого побуту** у Вашинґтоні в дні 1-го червня колишній президент Айзенгавер дістав в подарунку річник, який видає Військова Академія у Вест Пойнті, і при цій нагоді згадував свої роки в цій академії, яку він закінчив 1915 року. Він казав, що грав тоді в покера з іншими кадетами, але грачі не платили грішми, яких не мали, тільки записували вислідн гри. Коли Айзенгавер одружився, жив із скромної платні ляйтенанта і одного дня дістав листа з чеком від свого колишнього колеґи із Вест Пойнту, який звертав йому картяний довг, про який Айзенгавер зовсім був забув.

● **Президент Кеннеді** дістане в найближчих днях нову лімузину, яка матиме рухоме сидження, що його можна буде підносити вгору тоді, коли Президент їхатиме вулицями, щоб його могли бачити люди.

В СОЙМІ ПРОВІНЦІЇ ПАРАНА І В БРАЗИЛІЙСЬКОМУ СЕНАТІ ДЕБАТОВАНО СПРАВУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ріо де Женейро. — Як повідомляють з Курітіби, сойм провінції Парана вирішив на пропозицію посла Всч. о. Володимира Ханейка вписати до протоколу свого повного засідання в дні 5 травня ц. р. та видрукувати відноснй її текст в числі 495-му свого офіційного Бюлетеню „Діяріо да Асемблея" („Вісник Сойму Парани") Апель Українсько-Бразилійського Клюбу до прилюдної опінії Бразилії в справі поневолення України Москвою. Цей Апель говорить про злочинне винищування українського населення московськими наїзниками, про московський фізичний та культурний геноцид виконуваний на живому організмі української нації. В закінченні Апелю, Українсько-Бразилійський Клюб просить міродайні чинники Бразилії виступити в обороні українського та інших, нищених Москвою народів, яка є „ворогом нашим і вашим та всього культурного світу.

Водночас із цим, у зв'язку із започаткованою Українсько-Бразилійським Клюбом акцією підтримки Меморандуму українських політичних Угруповань на Еміґрації, зверненого до Організації Об'єднаних Націй в справі поставлення питання колоніяльного поневолення України Москвою під розгляд Сесії Генеральної Асамблеї ОН, на внесення нашого ж депутата Всч. о. Володимира Ханейка, Сойм Парани вислав дня 17 травня до Президента Республіки п. Жаніо Квадроса телеграму такого змісту:

„У зв'язку з тим, що Совєтська Росія виступає, як за-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ТИСЯЧІ НАРОДУ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ВРОЧИСТОСТЯХ БІЛЯ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА В БАВНД БРУКУ

ВМУРОВАННЯ ЦЕГЛИН З КИЇВСЬКИХ ЦЕРКОВ У СТІНИ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА ПЕРЕТВОРИЛОСЬ У ВСЕНАРОДНУ МАНІФЕСТАЦІЮ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Урочистий акт вмурування в стіни церкви-пам'ятника в осередку Української Православної Церкви в цій мальовничій околиці стейту Ню Джерзі цеглин з собору св. Софії та церкви Успіння з Києво-Печерської Лаври минулої неділі, 4-го травня, перетворилось у справжню всенародну маніфестацію, з участю кількох тисяч народу, в цьому представників багатьох наших центральних і місцевих організацій. Вся околиця Бавнд Бруку була під знаком цих врочистостей, а передавані голосниками українські богослужебні пісні розносились далеко по місцевості. Ідеальна соняшна погода того дня сприяла врочистостям, що почались о год. 9-ій ранку збіркою духовенства, парафій, сестрицтв та вівтарних хлопців, опісля процесією і перенесенням цеглин та архиєрейською Службою Божою біля більше ніж наполовину здвигненої вже церкви-пам'ятника. Службу Божу очолювали голова Української Православної Церкви в ЗДА Владика Митрополит Іоанн та архиєпископ цієї Церкви Владика Мстислав, у сослуженні біля чотирьох десятків священиків, у цьому десятка мітратів. Під кінець Служби Божої, під час якої співав хор української православної церкви св. Володимира під диригентурою проф. Завітневича з Ню Йорку, промовив Владика Мстислав, після чого відбулася врочиста передача на переховання в Церкві - Пам'ятнику бойового стягу 3-ої Залізної Стрілецької Дивізії і срібної відзнаки Січових Стрільців. Акту передачі довершив генерал Павло Шандрук, після чого промовив Владика Іоанн, між іншим кажучи, що будова Церкви-Пам'ятника, при багатьох інших потребах УПЦ в ЗДА, була викликом для шляхетної української душі, що цей виклик прийняла, а масова участь народу в цих врочистостях є одним з доказів цього. Після цих врочистостей та акту вмурування київських цеглин в стіни Церкви-Пам'ятника, до зібраних мас народу промовляли письменниця Людмила Коваленко, голова Української Православної Ліґи С. Капелюх та представники багатьох організацій: від Українського Народного Союзу його головний касир Роман Слободян, що передав від цієї організації на цілі Церкви-Пам'ятника 250 дол. (на врочистостях був також приявний новообраний головний предсідник УНС Йосип Лисогір), ред. Петро Павлович від Українського Конґресового Комітету, голова Українського Робітничого Союзу Антін Батюк, архітект Церкви-Пам'ятника інж. Юрій Кодар, посадник Бавнд Бруку Конрой, колишній секретар праці і теперішній республіканський кандидат на губернатора Ню Джерзі Мічел. представник Наукового Товариства ім. Шевченка проф. Зайцев, представник ЗУАДК інж. Харамбура, представниця Союзу Українок Америки п-ні Катерина Пелешок, голова ДОБРУС'у інж. Ґудзовський, представник Т-ва Бродилєв д-р Левицький, як і представники багатьох інших організацій і товариств, репрезентуючи практично всю Американську Україну.

Після цих врочистостей і відправ відбулося в приміщеннях осередку УПЦ прийняття для Духовенства і представників громадянства, під час якого оркестра молоді Свято-Троїцької церкви з Ньюарку, під диригентурою проф. Вожаківського, виконала поему Гр. Давидовського „Україна" на слова Тараса Шевченка. Пополудні в прилеглому Українському Селі відбувся пікнік, влаштований Братством і Сестрицтвом церкви св. Андрія. Всі врочистості мали глибоко релігійний і патріотичний характер.

„Тризуб" дорівнював Штуттґартові

Филаделфія, 4 червня. — В міжнародних футбольних змаганнях, що відбулися тут в неділю, наш український чемпіон ЗДА „Тризуб" вповні дорівнював одинадцятці німців В. Ф. Р. Штуттґарт і програв ці змагання різницею одних воріт. Вислід зустрічі 1:0 міг зовсім добре бути так само в користь „Тризуба", коли взяти під увагу хід гри та нагоди здобути ворота. Одних воріт, стріленних „Тризубом", не признав суддя через „офсайд", знову ж одинадцятку, яку стрілив Ноґа, зловив німецький воротар. „Тризуб", хоч і програв ці змагання, вийшов з них з честю і ще раз доказав, що він заслужив собі звання чемпіона футболу ЗДА. На наступну неділю „Тризуб" виїздить на перші з двох змагань фіналу ЗДА за Чашу до Лос Анджелес.

„Чорноморська Січ" в фінальних змаганнях за Чашу Стейту Ню Джерзі проти німецького клюбу Гобокен Ф. К. двічі вела, перший раз 1:0, опісля 3:3. Цим самим ці змагання будуть повторені для вирішення чемпіона стейту. Ця зустріч була перервана на 6 хвилин перед кінцем, коли глядачі почали бійку на грищі. Ворота для Ч. Січі здобули: Луценко, Саварин і Каздоба.

В Міжнародній Футбольній Лізі дружина Н. Й. Амерікенс дальше веде в показнику після нової несподіваної перемоги 4:2 над бразилійцями клюбу Банґу. Другі вислідн М. Ф. Ліґи: Безіктас — Конкордія 1:1, Кілмарнок — Н. Й. Амерікенс 4:0, Евертон — Карльсруги 5:2.

ЗУСТРІЧ КЕННЕДІ Й ХРУЩОВА НЕ ДАЛА НІЯКИХ ПРАКТИЧНИХ ВИСЛІДІВ

Президент інформував англійського прем'єра про свою конференцію з Хрущовим. — Окремі делеґати інформували де Ґоля і Аденауера

Президент З'єдинених Держав Дж. Ф. Кеннеді і диктатор Совєтського Союзу Н. Хрущов під час розмови віч-на-віч у Відні.

Відень. — Дводенні наради през. Дж. Ф. Кеннеді й Нікіти Хрущова, які відбулись в минулу суботу й неділю у Відні. не дали насправді ніяких позитивних і практичних вислідів. Комунікат, проголошений в минулу неділю обома пресовими референтами — П'єром Салінґером і Міхаїлом Харламовим — на пресовій конференції у Відні. звучав буквально так: „Президент Кеннеді і прем'єр Хрущов закінчили дводенні корисні наради, під час яких розглянули взаємини між ЗДА і СССР, як також інші справи, в яких зацікавлені обидві держави. Сьогодні, в товаристві своїх дорадників, вони дискутували проблеми атомових дослідів, роззброєння і Німеччини. Президент і прем'єр потвердили свою підтримку для невтрального і незалежного Ляосу з урядом, що його виберуть собі самі ляосці, і для міжнародного договору, який запевнив би ту невтральність і незалежність, і в цьому зв'язку вони признали важливість дійсного перемир'я. Президент і прем'єр погодились підтримувати контакти в усіх справах, що цікавлять обидві держави і весь світ". За західніми коментарями до того комунікату, єдиний „обмежений успіх" стосується справи Ляосу, але щойно на Женевській конференції в справі Ляосу виявиться, наскільки большевики захочуть в практиці доказати добру волю і як вони розуміють в дійсності ті принципи, що на них ніби погодився Хрущов у Відні. Обидва згадані пресові референти відмовились входити в суть справ, що були предметом конференції Президента з Хрущовим. Вони відмовились зокрема відповісти на запит, чи Хрущов запросив Кеннеді прибути з візитою до СССР. Вони ствердили тільки, що покищо не було мови про якусь нову конференцію „на верхах". В першому дні розмови велися в американській амбасаді, а в другому в совєтській. Загалом вони забрали коло 8 годин з перервами. В першому дні мова була майже виключно про Ляос, а в другому про справи Берліну, Женевської конференції про припинення атомових дослідів, міжнародне роззброєння й інші справи, про які не згадується в комунікаті. Однаково в справі Берліну, як у справі большевицької вимоги щодо права „вета" над контролею над атомовими дослідами, і в справі міжнародного роззброєння за відомим хрущовським пропаґандивним взором — Хрущов не поступився ні трохи. През. Кеннеді мав з'ясувати Хрущову, що Захід не зречеться своїх прав в Західньому Берліні „під натиском сили, ані під загрозою вжиття сили" — як це сформував сам Кеннеді на своїй пресовій конференції у Парижі перед виїздом до Відня. Вислід першого дня конференції Хрущова і Кеннеді був такий мізерний, а тайна, якою окутувано їх розмови була така строга, що англійський журналіст-політик Рандолф Черчилл, син колишнього англійського прем'єра, демонстраційно вийшов під час пресової конференції, на яку зібралося 1.000 кореспондентів, заявивши, що він „знуджений" і не бачить глузду далі сидіти на залі. Австрійський президент Адолф Шерф вшанував президента Кеннеді, його дружину і його маму, яка несподівано прилетіла до Відня, та Хрущова і обидві делеґації величавим прийняттям в Шенбрунському палаці. Большевицька пропаґанда, за очевидним наказом від Хрущова, намагається представити наслідки Віденської конференції, як „корисні", підкреслюючи, що вони є „добрим початком для дальших заходів над злагідненням міжнародної ситуації".

Хрущов негайно після конференції відлетів до Москви, а през. Кеннеді полетів з дружиною до Лондону. Там привітали його персональний представник королеви Ерл оф Скерборо, прем'єр Мекміллен і інші високі державні урядовці. Після коротких привітальних промов обидва державні мужі від'їхали на нараду, в якій Президент поінформував Мекміллена про свої наради з де Ґолем і Хрущовим. За пресовими коментарями, Президент старався осягнути від англійського прем'єра заяву повної солідарности з становищем в справі Берліну, що його зайняли він, Кеннеді, і де Ґоль, як теж в інших заторкуваних у Парижі і Відні справах. Президент залишився в Лондоні ще на приватно - родинне свято, а саме, хрестини в домі своєї сестри, заміжньої за польським князем Радзівіллом. Поворот Президента до Вашинґтону був передбачений на понеділок пополудні.

Державний секретар Дін Раск поїхав з Відня до Парижу поінформувати през. де Ґоля про хід і вислід нарад з Хрущовим, а асистент державного секретаря для европейських справ Фой Колер поїхав з тією самою місією до західньо - німецького канцлера Конрада Аденауера.

Відвідини президента ЗДА у Франції скріпили взаємини між тими країнами

Париж. — В офіційному комунікаті, проголошеному в минулу п'ятницю вечером, перед від'їздом президентської пари до Відня, стверджено на вступі, що „візита сама собою є доказом на тісні і приязні традиційні взаємини, характеристичні для історії обох країн". Кажучи про „довгі розмови" між през. Кеннеді і през. де Ґолем, комунікат не входив у мерітум справ, тільки назвав такі справи, що були предметом тих розмов: „Обидва президенти передискутували основні справи з теперішньої міжнародної ситуації з увагою на взаємини між ЗДА і Францією та на їх політику в усіх частинах світу. У ході тих розмов, які були безпосередні й досліджувальні, вони перевірили позиції обох країн у відношенні до Совєтського Союзу і комуністичного світу, а також активність обох країн в Африці, Азії й Латинській Америці, включно з допомогою для недорозвинених країн. Вони розглянули теж способи задля скріплення Атлянтійського союзу, тієї фундаментальної спілки вільних країн. Ці розмови виявили фундаментальну згоду, яка існує між обома президентами. През. Кеннеді і през. де Ґоль потвердили ідентичність їх поглядів на їх зобов'язання і відповідальність супроти Берліну". У висновку комунікат ствердив, що „таким чином розмови стали сутнім причинком до дальшого розвитку взаємин між Францією і З'єдиненими Державами; глибока солідарність, яка пов'язує обидві держави у традиції французько - американської приязни, залишається базою цих взаємин".

В останньому дні свого перебування у Парижі — у минулу п'ятницю — Президент відвідав ще головну кватиру Організації Північно - атлянтійського пакту (НАТО) і в короткій промові там запевнив, що ЗДА хоче бачити НАТО „ще сильнішим, як воно було в останніх роках" та готові причинитись до цього. У пресовій конференції у Клюбі дипломатичної і англо-американської преси Президент відповів на довгу низку питань. Зокрема він повторив попереднє своє твердження, що головна ціль його подорожі до Відня на зустріч з Хрущовим — виелімінувати можливі непорозуміння з незнання взаємних позицій та перевірити можливості поправи взаємин. Спеціяльно Президент назвав обидві теперішні Женевські конференції — про Ляос і припинення міжнародних дослідів. Коли була заторкнена справа колоніялізму, през. Кеннеді вказав на різницю, яка існує між західнім світом, що добровільно помагає своїм колоніям стати суверенними державами і „східнім світом, який продовжує тримати країни під своєю контролею насильними методами'.

Кеннеді заспокоїв арабських лідерів у зв'язку з приїздом Бен Ґуріона

Каїро. — Президент Кеннеді вислав на який тиждень перед недавнім приїздом до Америки ізраїльського прем'єра Давіда Бен Ґуріона листа до лідерів З'єдиненої Арабської Республіки, Лівану, Савді Арабії, Йорданії і Іраку, щоб розсіяти острах щодо дальшої американської політики на Середньому Сході. Цей факт — без виявлення змісту того листа Президента — виявлено тепер у зв'язку з цьоготижневими нарадами експертів Арабської Ліґи в справах ізраїльсько - арабських взаємин, які відбуваються в Каїро. З кінцем цього тижня відбудеться в Каїро конференція міністрів військових справ членських держав Арабської Ліґи, де має бути обговорюваний лист президента Кеннеді.

Японія, всупереч кампанії лівиці, прийняла закон проти демонстрацій

Токіо. — Японська нижча палата парляменту прийняла в минулу суботу 3 червня ц. р. закон проти проявів публічного насильства. Хоч постанови закону теоретично стосуються однаково лівих, як правих екстремістів, проте комуністи і їх поплентачі правильно негайно зрозуміли, що у практиці уряд дістане у тому законі засіб для поборювання в першу чергу комуністичних і лівосоціялістичних авантур, такого роду як у минулому році, що довели були до відкликання відвідин през. Айзенгавера. Парлямент ухвалив той закон голосами керівної Ліберально - демократичної і поміркованої Соціял - демократичної партії всупереч нагальній опозиції збоку Соціялістичної партії. Ліво - соціялістичні посли юрбою заступили дорогу голові парляменту Іхіро Куйозе до президентського місця, але він перевів наради й голосування з свого посольського місця на залі. Тоді негайно розпочав дебати над ухваленим законом сенат. 24.000 студентів, робітників та різної комунофільської збираниии демонстрували перед парляментом проти того закону.

У СВІТІ

● **Сіямський уряд** виявив, що на основі судового засуду розстріляно там двох лідерів комуністичної змови, яка мала на цілі викликання заворушень в північно - східній частині Сіяму, щоб уможливити вмарш до Сіяму комуністичних банд з Ляосу. Одним із розстріляних був колишній посол сіямського парляменту.

● **Данська Фреґата** острілляла шотляндський тральщик, який ніби ловив рибу в данській прикордонній смузі. Коли з'явились на овиді два англійські воєнні кораблі — данський корабель мерщій відплив.

● **Совєтська Академія** медичних наук обрала д-ра Пола Дудлі Вайта, спеціяліста серцевих недуг, колишнього лікаря Д. Д. Айзенгавера, на свого першого американського члена. Крім нього призначено дійсними членами Академії одного індійця, одного китайця, чеха, румуна й поляка.

● **Канада** підписала договір із комуністичним Китаєм, згідно з яким до грудня 1963-го р., Канада має продати китайським комуністам 187 мільйонів бушлів пшениці і 47 мільйонів бушлів ячменю. Все це зерно має коштувати $362 мільйони. Це вже другий контракт, бо згідно з першою умовою Канада продає комуністам в Китаї зерна і муки за $29.5 мільйона.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St.; Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Саботажі в Америці

В американських газетах з 31-го травня ц. р. появилась вістка про те, що вже цілком направлено ушкодження на трьох мікрохвилевих телефонічних стаціях в західньому Ютаґу, унерухомлених внаслідок таємничих вибухів, що сталися три дні перед тим. Ці вибухи майже водночас відбулися в трьох місцях, віддалених одне від одного на десятки миль, і всі вони були звернені проти об'єктів того самого призначення: телефонічного зв'язку, сполученого з військово - оборонною сигнальною системою. Внаслідок вибухів були зірвані каблі, поруйновані вежі, понищені інсталяції. Розслідкувати цю таємничу справу взялося негайно ФБІ, бо саботажний характер замахів не підлягає ніякому сумніву.

На тлі інших подій міжнародного і внутрішньокрайового характеру ця справа не набрала великого розголосу, хоч керівні американські чинники напевне зрозуміли її вагу, як „мементо", що може статися в Америці, якщо у випадку війни Москва спробує викликати тут заколот масовими саботажами. Коли в усіх країнах світу компартії є частинами велетенського апарату, що ним Москва послуговується не тільки для поширювання комуністичної ідеології і сіяння морально - політичної диверсії, але й для своїх шпигунських, підривних та саботажних цілей, то можна прийняти як річ безсумнівну, що стосується це і до американського терену.

Американський терен дає аґентам Москви ідеальні можливості діяння саме завдяки тутешнім демократичним свободам, зокрема і *спеціяльно завдяки безтурботності*, з якою преса, радіо, телевізія і взагалі американські люди ставляться до справ, які можуть мати велике значення для зовнішніх ворогів і внутрішніх підривників. Сенатор Ричард Рассел, демократ з Джорджії, голова сенатської Комісії військових справ, говорив про це з обуренням 10-го травня ц. р. у зв'язку з так званим „просочуванням" до преси важливих з погляду військової таємниці матеріялів з ділянки летунства. „Ця справа, — заявив він, — дійшла до того, що ми насправді сказали росіянам про все, що маємо, де знаходиться найменша деталь кожної нашої бомби, де знаходиться кожна наша ракета". Сенатор Рассел заявив, що „абсолютно смішно" твердити, начебто американська публіка хоче знати про всі військові таємниці. Переслуханий тоді в цих справах секретар оборони Роберт С. Мек-Намара погодився, що це дуже шкідливе з погляду крайової безпеки, коли газети раз-у-раз подають адреси американських ракетних баз і інші „новинки", що їх потребує не так американський газетний читач, як совєтський шпигун.

Відомо, що збройний висад кубинських утікачів 17-го квітня ц. р. не вдався у величезній мірі тому, що Кастро наперед знав з американської преси, де відбувається вишкіл тих утікачів, скільки їх є, на який день плянується виправу і в якому місці вона відбудеться. Це було таке обурливе, що президент Кеннеді незабаром після того звернувся з закликом до „самодисципліни" і „самоцензури", щоб журналісти, довідуючись про будь-що, не думали тільки про те, чи це є цікава новинка, але й про те, чи проголошення її не принесе користи ворогові. Очевидно, що сірому читачеві абсолютно байдуже, де, в якому стейті знаходяться телефонічно - сигнальні стації. Але шпигуни жадібно виловлюють подібні відомості.

Головна причина такого ненормального стану — не брак пресового закону, брак будь-якої цензури, необмежена свобода слова і друку. Головна причина — брак у широких колах американського народу свідомости дійсної, дуже поважної небезпеки збоку Москви та її тутешніх аґентів. Головна причина виявлювання всіх таємниць — наївність і незнання того, що саме повинно бути таємницею. Атмосфера вдоволення, спокою і безтурботности — це найбільші причини лиха. Треба *пляново й систематично* освідомити американське громадянство, треба ввести атмосферу сторожкости, і тоді буде утруднена робота саботажистів.

Оглядаючись на еміґрацію

У природньому порядку речей повинно бути так, що не еміґрація мала б бути прикладом ініціятивности, значить, започаткування тих чи інших культурних акцій для основної маси даного народу на залишених цією еміґрацією землях, але таким збудником й ініціятором мав би бути для еміґрації край, значить, духова еліта народу, з якого дана еміґрація вийшла. Якщо воно так не є, то це доводить, що даний народ перебуває в ненормальних умовинах, не має змоги вільно діяти в духовій ділянці і рішати про свої власні справи.

Така ненормальна ситуація існує й у відношенні між українською еміґрацією у вільному світі й „Українською ССР" — фікцією держави, якій накинуто окупаційний режим і культурна еліта якої, зокрема в літературній і науковій ділянках, зв'язана у своїх починах і діях директивами чужої політичної системи. Це українська еміґрація у вільному світі, яка нараховує щонайбільше може мільйон душ, спромоглася видати після війни власними вбогими засобами і 5 томів „Енциклопедії Українознавства", і 10-томову „Історію України" Михайла Грушевського, і п'ять томів його ж „Історії літератури", і вісім томів Повного видання творів Шевченка, і монографію про київську Софію Повстенка, і востаннє монументальну „Археологію України" проф. Я. Пастернака. В той же час Українська ССР із 42 мільйонами населення, Академією Наук, сімома університетами та цілою низкою державних видавництв пасе в цьому відтинку задніх і за останніх понад 20 років змогла видати тільки шість томів академічного повного видання творів Шевченка, недавно, вже після зреалізованих на еміґрації видань опублікувала мізерну монографію „Софійський заповідник" і започаткувала видання „Української Енциклопедії". Якщо ж іде про історію України й української літератури, то запроєктовані під впливом *еміґраційних починів відповідні видання* в УССР залишаються й досі в сфері проєктів. Такої ж книги, як „Археологія України" в УССР не видано за понад сорок років, хоч там й існує окремий Інститут археології, в якому працюють десятки дослідників.

Яскравим прикладом відставання офіційних наукових літературних кіл в УССР в культурній ділянці може бути й справа із вшановуванням пам'яті Т. Шевченка в сторіччя його смерти. Не маючи в пляні взагалі відзначувати це сторіччя, згадані офіційні кола кинулися відзначати його вже після того, як українська спільнота у вільному світі започаткувала широку акцію в цьому напрямку, випустивши низку наукових видань та реалізуючи побудову двох пам'ятників. Щоб прикрити чимось кричучі занедбання у вшановуванні пам'яті Шевченка, совєтські пропаґандисти друкують довгі списки шевченківських видань до цього сторіччя, притягаючи до них публікації, друковані минулими роками, без ніякого зв'язку із сторіччям Шевченка, або ж вираховуючи речі, які щойно появляться. Після того, як українські науковці у вільному світі відбули ще в березні, в Шевченківський місяць, велику наукову шевченкознавчу сесію, підсовєтські науковці спромоглися відбути „наукову шевченківську сесію" щойно в другій половині травня ц. р. в Київському державному університеті, закінчивши цю сесію в Каневі, де раптом зорганізовано „торжества з нагоди сторіччя з дня поховання Т. Г. Шевченка". Такою ж спізненою треба вважати і постанову Ради міністрів Української ССР з 20-го травня ц. р. про „встановлення щорічних республіканських премій імени Т. Г. Шевченка", постанову, яка у нормальних, вільних умовах мала б бути проголошена ще з початком цього року.

Так воно було, є і буде, поки Україна, поневолена Москвою, буде, за визначенням Шевченка, *нашою, не-своєю землею, поки в ній володітимуть* затавровані ще Шевченком „дядьки отечества чужого", яким ближчий московський Кремль, Ленін і компартія, як Україна і Шевченко.

Ів. Вовчук

ЗУСТРІЧ НА ДВОХ ПОВЕРХАХ

Представники американської і совєтської літератури, мистецтва і науки відбували в Криму зустріч, яку називають семінаром. Місце вибрано добре і час дуже приємний. Травневе сонце, море, повітря — словом Крим, де звичайно бюрократія, як колись писав Остап Вишня, випарює з'їзди, конференції, змагання, прориви в промисловості і перманетну кризу в сільському господарстві. Організатори семінару сподіваються, що кримська земля, „визволена" від татар, наповнить цілющими соками його учасників, що працюють над зближенням двох ніби протиставних культур.

Торік відбулася перша подібна зустріч у Дортмутському коледжі в ЗДА. Американська преса про неї писала багато, а совєтська згадала лише кількома рядками. Хоч у виданнях, призначених для закордону, на всі лади вихваляється здобутки імперської культури, яку, мовляв, окрилює геній великого русского народу під керівництвом партії. Після торішньої конференції привезено до Америки „для унаочнення" трупу Мойсеєва. Показують американцям також зразки балету і танку у виконанні артистів поневолених націй. Трупа протанцювала й сатиру на „рок енд рол". До нас в науку! І американці ляскали до безтями.

Культурні зустрічі нібито нічого спільного не мають з політикою, але в напнятті між Москвою і Вашингтоном вони мають витворити клімат для зближення двох світів, а імперії улегшити „опіку" над національними культурами під гаслом „на Росію рівняйсь!". Кримський семінар відбувався п р и в а т н о, без жадного урядового статусу, як заявив професор Ф. Мослі, один з керівників американської групи. В пресу просмикнулася вістка, що на зустріч ніби вибирався і американський посол у Беоґраді, — Джордж Кеннан, очевидно, теж без статусу. „Совєтське суспільство" заступали там заслужені члени партії і уряду, між ними й члени ЦК. Очолив їх усіх малорос Корнійчук, як заслужений представник суспільства. Якого? Не українського, не грузинського, не білоруського, не татарського і навіть не московського, а — імперського, що його за урядовою термінологією звуть совєтським. Суспільства, якого не існує, яке уже ось півсотні років пробують зварити в імперському казані, але нічого з того не виходить. Ці зустрічі в пляні кремлівських володарів мають послабити відпорність вільного світу, а у внутрішньоімперській політиці — улегшити русифікацію культур поневолених Москвою народів.

Немає сумніву, що кримський семінар якнайширше використає московська преса для політики обрусіння, а назовні — для підсилення тези про створену вже загальноімперську совєтську спільноту. В лютому в Москві вже зорганізовано нову пресову аґенцію „Новості". Досі була одна урядово - партійна ТАСС, тепер, коли імперський змаг підсилився і ускладнився, створено цю „громадську" пресову аґенцію з функціонарями із Союзу журналістів, „Правди", „Ізвєстій" тощо. Вона інформуватиме світ про життя в імперії, показуватиме „душу нашої совєтської людини, її глибину і те, що її наповнює", як окреслив завдання цієї аґенції один з її основоположників. Показуватимуть ту душу, очевидно, такою, як її хочуть створити, і світ віритиме, як багато в дечому повірив досі. А щоб усе те легше здійснити, завдання те виконуватимуть не тільки урядовці імперії, а й „кращі представники з а к ордонної журналістики", як сказано було на засновуючій конференції. Отже, кримський семінар культур вільної і підневільної мав дати матеріял для початків діяльности нової „громадської" аґенції. В тих кримських зустрічах мав творитися клімат для — політичного зближення вільного і підневільного світів, які хоч і воюють, але — хочуть зближення. А що з людською свободою, яку так боронить на словах велика політика? Нічого. З такої оборони, мабуть, регочеться і кримське сонце.

***

На „другому поверсі" зустрінувся Президент країни, що очолює оборону вільного світу від комунізму, з диктатором Совєтського Союзу, що його великі політики називають Росією. Так уже повелося, що, коли говорять про оборону свободи, то чомусь уникають називати властивого поневолювача. Хоч царський міністер, граф Вітте в своїх спогадах вже півстоліття тому написав: „У нас, в Росії, у вищих школах існує жадоба до завоювань, або, вірніше, до загарбання того, що, на думку уряду, погано лежить". Сказано ясно. Окреслення царського талановитого міністра, який не раз рятував імперію від внутрішніх криз, цінне тим, що воно походить від людини, яка добре знала природу імперської машини, керувала всім її механізмом.

В другому томі своїх прецінних спогадів С. Вітте дає переконливу оцінку того, що називають Росією: — „Коли хтось хоче наочно познайомитись з історією Російської імперії і купить в книгарні коротку історію її розвитку в виданні одної з добродійних урядових установ для дітей середнього віку, то, переглянувши мапи з часів Рюрика, переконається, що велика Російська імперія творилась з того, що племена, які жили в Росії (на первісній території Московського князівства — І. В.), поволі підбивали силою зброї і різними іншими способами цілу низку народів, і так утворилась Російська імперія, що являє собою конґломерат різних народностей. А тому в дійсності Росії немає, а є Російська імперія. А вже після того, як ми проковтнули цілу масу чужих нам народів і загарбали їхні землі, тепер в Думі і „Новом Времені" з'явилась напівкомічна національна партія, яка оголошує, що, мовляв, Росія має бути для русских, тобто для тих, що є православної віри, прізвища яких кінчаються на „ов" і які читають „Русское знамя" і „Голос Москви" (С. Вітте „Воспоминанія" т. 2. ст. 129).

Нинішня червона імперія, спадкоємець царської, у своїй політиці послідовно діє так, як діяла віками: загарбує те, що погано лежить чи слабо борониться, хоч ніяк не дасть собі ради з внутрішніми господарськими труднощами, а головне неспроможна упокорити поневолених людей, прізвища яких не закінчуються на „ов". Проте, цих елементарних речей про властивого ворога людської свободи висока сучасна політика, яка боронить людську свободу від світового комунізму, — недобачає. Мало сказати недобачає, — ці речі обминається, коли йде про нації, поневолені Росією, і про її колоніяльну політику. Тож нічого дивного немає, що так виглядає нинішня оборона свободи.

Згадані проблеми, хоч і випливають з оборони свободи, напевно не були згадані при зустрічі у Відні, бо це ж було б... втручання у внутрішні справи. А проте, у нинішніх перенапружених відносинах кремлівські політики при кожній нагоді накидають волю свого царства, а у Вашингтоні тим часом говорять про оборону людської свободи від світового комунізму. Так мовби не за московськими інструкціями і плянами став таким великим Кастро, наш сусід.

Хрущов з перших же днів, коли прийшла в ЗДА нова адміністрація, хотів зустрічі з новим Президентом. Готував її продумано, обраховуючи кожний крок. Не варто й згадувати відомих трюків з американським послом, який був змушений їхати аж у Новосибірськ, куди втік від нього Нікіта. Об'їжджаючи імперію, перед сівбою, Хрущов не раз згадував про своє бажання зустрітись з Кеннеді. В Тбілісі 12-го травня він у лагідному тоні заявив, що „хоч я і Президент люди різних полюсів... але нам треба шукати спільної мови".

Обговорюючи програму зустрічі у Відні, *прибічники її* в урядових колах Вашинґтону доводили, що зустріч саме на часі, мовляв, Президент перестереже московського некоронованого царя, щоб він не чванився і не погрожував, бо в СССР органічна криза сільського господарства, не все гаразд у промисловості та й на політичному олімпі — тертя, зокрема перед 22-им з'їздом. Радили вказати й на сусіда — Китай, що є для імперії тягарем і загрозою, і тут же, виклавши американські активи, відверто заявити, що агресивна політика Москви не лицює до співіснування. Чи такі доводи, якщо їх почув Хрущов на зустрічі, відпружать політичне напняття? Думаю, що ні, бо в них нічого нового немає, і все те не раз чув диктатор. Нікіта їх вислухав, а робитиме своє, знаючи, що на другому полюсі також хочуть зберегти непорушним те, що створене після другої світової війни.

Теза про непорушність є підставою в імперській політиці. Нічого так не боїться в Кремлі, як ревізії того укладу, що його створили після останньої війни великі миротворці. Обороняючи великопростірний уклад від природних і шляхетних націоналізмів, ті мірнічі здеформували Европу і цим помогли большевикам утримати цілість імперії. У Москві добре розуміють, що ревізія повоєнного творива неминуче привела б до розвалу СССР на національні держави. А без перегляду цього творива оборона людської свободи виглядатиме так, як виглядала досі. Всіх тих речей напевно не порушив Президент у Відні, а його партнер, маючи в руках ті політичні атути, які здобула імперія завдяки витворові великопростірних політиків і

(Закінчення на стор. 3-ій)

Євген Онацький

НОВИЙ КИТАЙ

(2)

Щоб розпочати й попровадити роботу такого роду, китайські комуністи мусіли перше зробити з людини комаху, мурашку. Щоб не було жадної особистої волі, як у мурашки; щоб не було взагалі особистости, як у мурашки; щоб не було родини, як у мурашки; щоб не було любови в певному сенсі (в сенсі радощів любови, цілковитої відданости чоловіка жінці і жінки чоловікові), як у мурашки; щоб не було різниці між чоловіком і жінкою (в межах, на які дозволяє фізіологія), як у мурашки; щоб не було родинної господи (де б жінка куховарила, провадила господарство, шила, мила, прасувала, виховувала діти і т. д.), як у мурашки; щоб не було приватної власности, як у мурашки, щоб не було Бога, як у мурашки. Єдина ціль життя — праця, як у мурашки; сліпий послух механічній волі, що функціонує згори і не підлягає жадній дискусії: почуття сили в кількості, в чисельності, як у мурашок.

Але, щоб мурашки могли жити, повинні існувати мурашники. „Народні хліборобські комуни" Китаю — його мурашники. Китай Мао Тсе - тунґа — кажуть китайські комуністи, — має три червоні прапори: перший — „генеральна лінія партії", себто політико - ідеологічно-соціяльно - економічна програма в комплексі догматичних постулятів, що власне не підлягають дискусії; другий — „великий постійний скок наперед", себто максимальна й безперервна продукція в усіх секторах промисловости, згідно з плянами, встановленими на підставі твердих норм каторжної праці; і третій — „народні хліборобські комуни" — мурашники, де живе 500 мільйонів селян. Ці мурашники не відокремлені, не незалежні один від одного, — вони ніби чашечки одного колосального щільника, більшого у 30 разів від Італії, що в ньому командує одна королева - матка, один голос, один палець — комуністична партія.

З великого білуватого палацу в Пейпінґу один урядовець партії (Твунґ Ші-панґ, щоб бути точним) видає накази 500.000.000 селян „народних хліборобських комун" прорити стільки й стільки соток кілометрів каналів; усунути стільки й стільки мільйонів кубічних метрів каміння; випродукувати стільки й стільки мільйонів свиней; побудувати стільки й стільки тисяч кілометрів гатей; посіяти стільки й стільки тонн насіння і т. д.

І люди - мурашки, що в своїх бідних хижах не мають більше кухонь, бо їдять у спільних їдальнях „комун": що не мають більше проблем хатнього господарства, бо хатні справи полагоджують „групи обслуговування", бо жінки, зрівняні з чоловіками, працюють, як робітники, разом із чоловіками; що не мають більш проблем заробітку, бо всі одержують однакову платню, і якщо „комуна" має якийсь заробіток, він іде у загальний фонд „комуни", себто ніхто з того особисто не має жадного прибутку; що не мають проблем особистої амбіції, бо єдина їх амбіція — продукувати якнайбільше і якнайшвидше; що не мають проблем із дітьми, бо дітей забирають і виховують у дитячих захистках; що не мають проблем ініціятиви, бо всі працюють в дисциплінованих відділах, як солдати, і на чолі кожного відділу знаходиться провідник відділу, який залежить від старших провідників відділів, що в свою чергу залежать від провідників бриґад, а ті залежать від директорів „комун", що в свою чергу залежать від директорів груп „комун", і так далі, аж поки не осягається отого єдиного голосу, отого єдиного наказового пальця, що зветься „партія": люди - мурашки слухаються власне отого наказового пальця.

Селянство заґнано в казарми, а казарми перетворено в фабрики. Кожна „народна хліборобська комуна" має свої фабрики: тут виробляють хліборобські прилади і навіть часом електричну енергію. Хліборобство змеханізовано так, що не існує більше діялогу між людиною і землею, натомість маємо тепер діялог між державою і землею, і таким чином відвічне відношення між працею людини і плодами землі більше не існує. Китайський селянин перестав бути хліборобом у звичайному значенні цього слова, — він став власне солдатом, якому наказано культивувати землю, як може бути й наказано (й наказується!) виконувати і всякі інші роботи.

Але все це, розуміється, теорія. На практиці все це виглядає далеко гірше. Мурашник функціонує дуже погано, іноді цілком примітивно. Будинок, в якому він міститься, — глиняна хата; дитячий захисток — дерев'яна загорожа; їдальня — звичайна собі площа, навіть не брукована, всередині якої знаходиться величезна посудина, де вариться риж чи хліб, який тут теж вариться, а не печеться: куля муки, звареної на парі, що в шлунку стає вчетверо більша. Хто має голод, той звертає увагу передусім на кількість, а не на якість. Фабрика — звичайний млин-вітряк. І в усьому цьому досконала лише одна річ — розклад праці без усякого відпочинку та абсолютний, просто таки релігійний послух наказам партії.

Але яка ціль цього цілковитого перевернення вартостей, що з засобу робить ціль і з цілі — засіб? що ціллю життя робить риж чи пшеницю, а засобом — людину, що їх культивує?

Люди Заходу, що не знають Китаю, відповідають; щоб витворити ув'язнену націю в повній залежності від комуністичної держави. Але Вірґіліо Ліллі дає на це простішу відповідь: щоб перебороти голод, хоча б і ціною ув'язнення нації: щоб перекреслити присуд „жити з голоду".

На думку В. Ліллі, комуністичному режимові не можна приписувати вини за те, що Китай терпить голод. Навпаки, на його думку, при капіталістичному режимі голод, як був раніше, так був би і тепер, був би ще страшніщий бодай у тому, що тепер крихітку хліба одержує кожний, а при капіталістичному режимі бідні не одержували б нічого і не жили, а вмирали б з голоду, як вмирали давніше сотками тисяч.

З другого боку, рахувати на те, що голод може викликати повстання проти режиму, більше, ніж наївно. На думку Ліллі, можна думати якраз протилежне: коли б у Китаї нараз скінчився голод, комуністична держава не мала б більше рації існувати; повстання проти комуністичного режиму можна сподіватися від населення на певному ступні добробуту, а не в стані мізерії. Питання полягає в тому, що й комуністичний режим бодай покищо не не встані перебороти голод навіть ціною ув'язнення нації і перетворення селян у робітників - солдатів, ціною перетворення країни в колосальну казарму - мурашник. З другого ж боку, про це Ліллі не пише, але про це ми можемо здогадуватися, якою страшною загрозою для сусідніх країн може бути — і є — ця величезна казарма дисциплінованих людей - мурашок, призвичаєних до абсолютного, „просто релігійного", послуху, особливо, коли перед ними буде поставлено мариво переборення постійного голоду коштом менших зусиль — „грабунком награбленого"..

(Кінець)

Інж. Лев Яцкевич

МІЖЗОРЯНІ ПОДОРОЖІ

Останні осяги в надземних летах совєтського астронавта Ґаґаріна та американського астронавта Алена Шепарда сколихнули уявою людини. Першим природним етапом міжплянетних подорожей буде напевно наш небесний сусід - Місяць, що споконвіку кружляє довкруги нашої плянети, а наступним етапом — Марс або Венера, на яких астрономи припускають можливість для розвитку життя.

Таке припущення підтверджують тоненькі ниточки гіпотетичних каналів на Марсі, що творять ніби іриґаційну мережу. Венера своєю величиною, формою орбіти, скорістю обертання довкруги осі та віддаленням від Сонця, є ніби посестрою Землі. На жаль, груба заслона мряковини, що окутує цю плянету, не дозволяє нам бачити її поверхні. Припускають, що на Венері існує або життя нашого дилювіяльного етапу, або на ній безупинно шаліють бурі, що котять пилом пустель, окутуючи ним цілу плянету. Обидві гіпотези про Венеру і гіпотетичні канали на Марсі вимагають наочної конфронтації експедицій на тих плянетах.

Та коли можливість міжплянетних подорожей здобуває собі поволі вже право громадянства, то міжзоряні простори вважається досі темою тієї літератури, яку американці охрестили „науковою фантастикою". Бо відомо, що найближча зоря, сусід нашої соняшної системи, Альфа Центаврі, є віддалена від Землі на чотири світляних роки, що відповідає відстані, яку зробить світло, летючи зі скорістю 186.000 миль на секунду впродовж чотирьох років. . . .

Сучасна технологія супроти цієї шаленої відстані є немовлятком, що з великим трудом виштовхує покищо маленьких „експлорерів" та „спутніків" у небесні простори зі скорістю 7 миль на секунду! Ракета, летячи з такою скорістю, наприклад, до зорі Сиріюса, віддаленої від нас на 8 світляних років (52 більйони миль), потребувала б не менше й не більше, як 200 тисяч років, щоб до неї долетіти, дивлячись на час з земної перспективи.

Але дійсність показала, що навіть найбільша фантазія знаходить з часом реальні форми. Так було з підводним човном, з телефоном, радіом та телевізією. Отже, чому не мала б людина полетіти колись до плянетної системи іншого Сонця? Надію на можливість такої подорожі, навіть у недалекій майбутності, дає нам теорія релятивности Айнштайна з її четвертим виміром часу.

Наша соняшна система з її 8-ма плянетами, 3-ма місяцями та 5-ма більшими астероїдами (Гермес, Венера, Палада, Веста та Юнона) знаходиться майже на окрайчику великої сплющеної сочки, що має назву ґалактики. Ця ґалактика вміщає в собі приблизно 40 більйонів зірок, має 100.000 світляних років довжини і 10.000 світляних років грубини. Кожна зоря репрезентує в ній окреме сонце з своєю системою плянет та місяців.

Якщо життя на якійсь іншій плянеті має бути подібне до нашого, тобто засноване на метаболізмі, то воно мусить мати атмосферу з киснем та воду в плинному стані. Крім цього орбіта цієї плянети мусить бути зближена до кола, а її обертання довкруги власної осі подібне до обертання Землі. З плянет нашої соняшної системи такі передумови мають, як ми вже згадували, Венера і Марс. Існує припущення, що такі передумови можуть існувати й на деяких місяцях плянети Юпітера, що хоч віддалені кількакратно далі від Сонця, як наша Земля, можуть користуватися подвійним джерелом тепла нашого Сонця та власної плянети, яка добре ще не зціпеніла.

До кінця 20-го століття наша соняшна система, очевидно, буде досліджена людиною наскрізь і, без огляду на те, що вона на тих плянетах та місяцях знайде, вона, гнана невпинною жадобою пізнавати Всесвіт, полетить до найближчої зорі. Бо Земля наша дуже мала, її населення постійно зростає, а матеріяльні засоби маліють. І саме це може змусити людину залишити границі нашої соняшної системи. Крім того великим поштовхом до таких подорожей може бути сама цікавість людини пізнати інші форми життя, інші культури та інші цивілізації.

Одно є певне, що такі подорожі будуть тоді щойно можливі, коли людина могтиме надати ракетам такого прискорення, щоб вона летіла зі скорістю близькою до скорости світла. А це вимагає іншої погінної сили, відмінної від тої, яку маємо тепер. Фахівці від міжзоряної комунікації вважають, що такою силою може бути: 1) атомова енерґія; 2) струмінь йонів; 3) струмінь фотонів; 4) неґативна ґравітація.

Не належить до теми цієї статті детальна аналіза поодиноких погонів, а проте читачам мабуть цікаво знати, що над йоновим погоном працює низка фірм з доручення американського летунства. Проєкт цього погону має назву "Project Snooper." А над фотоновим погоном працює Лябор採торія Комісії Атомової Енерґії.

Та важливішою проблемою, як проблема погону, є справа часу лету в міжзоряних просторах. Згідно з теорією релятивности, ракета, що летітиме зі скорістю близькою скорости світла, буде мати збільшену масу, зменшену довжину та скорочений час

(Закінчення на стор. 4-ій)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вишивані Вечерниці Відділів СУА

18 лютого Відділи СУА в Ню Йорку закінчили карнавал вишиваними вечерницями, на які прибуло 500 осіб, переважно молоді. Вишивані вечерниці, які відділи СУА влаштовують вже довші роки, стали популярними з двох причин: перша причина, — це вибір королеви, друга — це відзначення вишивки, до якої всі ми, і старші і молодші, маємо особливий сантимент. Не відійду далеко від правди, коли скажу, що між присутніми явилось понад двадцять пань і панночок в вишивках. Коли голова комітету п-ні Катря Пелешок заповіла відзначення вишивки і до маршу при звуках оркестри стало понад 20 пань, то присутні мали справді гарний образ перед собою, обсервуючи вишивки то на ніжно ясних і темних сукнях, то знову на білих, як сніг блюзках. Нагороджені 3 слідуючі сукні. Першу нагороду дістала Ірина Качмарська, за вишивку, примінену до практичного вжитку на чорній сукні. Сукня з обрамованою вишивкою деголітьче мараничевої краски відбивалась прекрасно на тлі освіченої залі. Другу нагороду одержала Тамара Сидоряк за вишивку на бронзовій сукні, з рукавами, вишиваними полуботком синьо-мигдаловою краскою. Третю нагороду уділено Зіні Захарченко, за взір низинкою на ковнірці ясної сукні з вишиванням ззаду і по боках паском. Відзначено також ці вишивки: Оля Сливка — вишиваний пояс — взір гуцульський; Тетяна Зимна — вишивка хрестикова на рукавах і поясу короткої вечерової сукні.

Вишивані блюзки відзначено слідуючі: Олена Назар, Оксана Варан і Ольга Палюх. Перша блюзка — чорний жоржет, вишивка — червоні рожі через груди, рамена та плечі, дві останні блюзки білі з гарними ніжними взорами. Три перші пані, а це Качмарська, Сидоряк і Захарченко одержали малі керамічні вази, в нагороду за їх труд. Очевидно попри вище виміненних, було багато гарних вишивок, які знайдуть признання на слідуючих вечерницях.

Другою точкою в програмі був вибір королеви Вишиваних Вечерниць. Після обчислення голосів вибір впав на молоденьку, незвичайно симпатичну і гарну Марту Книш, студентку Гантер коледжу, активну пластунку, дочку Володимира і Аполонії Книш, народжену на рідних землях у Львові. Її подруги — принцеси Оксана Варан і Діяна Вуска, також незвичайно милі молоді студентки. Після вибору відбулась церемонія коронацій, яку довершила королева минулого року Марія Будзиган, передаючи корону і синю стяжку, на якій було вписано золотими буквами „Королева Вишиваних Вечерниць 1961". До жюрі входили слідуючі пані: Ірина Падох, Оксана Вікул, Галя Гошовська, Марія Жепецька і Марія Демидчук.

М. Д.

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ

в літніх місяцях 1961 року

відбудуться в таких місцевостях:

1. „БОБРІВНА" біля Гартфорду, Конн. — в часі від 1-го ЛИПНЯ до 22-го ЛИПНЯ — табори новаків і новачок, юнаків і юначок. За цілість таборів і безпеку відповідає пл. сен. Роман СОВОЛЬ, 73 Newbury Street, Hartford, Conn. Таборова оплата: $54.00. Зголошення приймає: пл. сен. С. БОЙЧУК — 166 Bond St., Hartford, Conn.

2. „НОВИЙ СОКІЛ", Норд Коллінс, Н. Й., — в часі від 1-го ЛИПНЯ до 29-го ЛИПНЯ — табори новаків і новачок, юнаків і юначок. За цілість таборів і безпеку відповідає пл. сен. В. ПРИЙМАК, 20 Maria St., Rochester 5, N. Y. Таборова оплата за 4 тижні таборування: $60.00 і $4.00 адм. Зголошення приймає: пл. сен. В. ПРИЙМАК — 20 Maria St. Rochester 5, N. Y.

3. ПЛАСТОВА ОСЕЛЯ в Іст Четгем, Н. Й., — в часі від 1-го ЛИПНЯ до 29-го ЛИПНЯ — табори новаків і юнаків, — а в часі від 29-го ЛИПНЯ до 26-го СЕРПНЯ — табори новачок і юначок. За цілість таборів і безпеку відповідає пл. сен. Р. ВЕРГУН, Ukrainian Camp, E. Chatham, N. Y. Таборова оплата 4 тижні таборування: $80.00 і $5.00 адм. Зголошення слати на адресу: PLAST Inc. — 140 Second Ave. N. Y.

4. „ЗЕЛЕНИЙ ЯР" біля Дітройту, Миш. — в часі від 2-го ЛИПНЯ до 23-го ЛИПНЯ — табори новаків і юнаків, — а в часі від 23-го ЛИПНЯ до 13-го СЕРПНЯ — табори новачок і юначок. За цілість і безпеку таборів відповідає пл. сен. Р. ТАТАРСЬКИЙ, 2992 Goodson St., Detroit 12, Mich. Таборова оплата за тритижневий табір: $52.50. Зголошення приймає: пл. сен. Р. ТАТАРСЬКИЙ — 2992 Goodson Street, Detroit 12, Mich.

ВИШКІЛЬНІ ТАБОРИ-КУРСИ

1. КУРС-ТАБІР для новацьких виховників і виховниць східних Осередків на 2-ий ступінь КПВ — в часі від 24-го ЧЕРВНЯ до 1-го ЛИПНЯ, на „БОБРІВЦІ", біля Гартфорду, Конн. Командант: пл. сен. О. ГАВРИЛЯК. Зголошення нов. виховників, нов. виховниць: PLAST, Inc. — 140 Second Ave., N. Y.
2. КУРС-ТАБІР для новацьких виховників і виховниць середніх Осередків на 2-ий ступінь КПВ — в часі від 24-го ЧЕРВНЯ до 1-го ЛИПНЯ, на „НОВОМУ СОКОЛІ", біля Бофало. Командант: пл. сен. Надія КУЛИНИЧ. Зголошення нов. виховників і виховниць: PLAST, Inc. — 140 Second Ave., N. Y.
3. КУРС-ТАБІР для юнацьких гуртковиx і впорядників на 2-ий ступінь КПВ — в часі від 1-го ЛИПНЯ до 15-го ЛИПНЯ, в ГАНТЕРІ, Кетскіл. Командант: пл. сен. Наталія СОНЕВИЦЬКА. Зголошення: пл. сен. Г. КОРЕНЕЦЬ, — 38 Walnut Street, Montclair, N. J.

ЗГОЛОШЕННЯ

на вишкільні табори слід надсилати до 20-го червня 1961 р.

СПЕЦІЯЛІЗАЦІЙНІ ВИШКІЛЬНІ ТАБОРИ

1. ВИШКІЛЬНО-ПІОНЕРСЬКИЙ ТАБІР для старших юнаків і старших пластунів на „ЗЕЛЕНОМУ ЯРІ", біля Дітройту — від 25-го ЧЕРВНЯ до 2-го ЛИПНЯ. Командант: ст. пл. М. ЛЕВЕДОВИЧ. Зголошення: пл. сен. Р. ТАТАРСЬКИЙ — 2992 Goodson St., Detroit 12, Mich.
2. ГІРСЬКИЙ МАНДРІВНИЙ для старших юначок і старших пластунок — в часі від 15-го ЛИПНЯ до 22-го ЛИПНЯ, в горах Адірондак. Організатор Курінь „Перелєсні Сгежі". Зголошення: ст. пл. Христина ПЕВНА — 9 Gifford Ave., Jersey City, N. J.
3. МАНДРІВНИЙ ТАБІР для старших юнаків і старших пластунів — в часі від 29-го ЛИПНЯ до 6-го СЕРПНЯ. Організатор ОПО „Зелений Яр". Командант: ст. пл. І. КОРОЛЬ. Зголошення: пл. сен. Р. ТАТАРСЬКИЙ — 2992 Goodson Street, Detroit 12, Mich.

Відділ УККА в Пасейку відбув Загальні Збори

5-го лютого в Українській Централі в Пасейку відбулися Річні Загальні Збори місцевого Відділу Українського Конгресового Комітету. На п'ятнадцять місцевих організацій лише 11-ть прислали своїх представників. Тому, що на збори не прийшла велика частина платників УНФонду, може через те, що впав був великий сніг. Заг. Збори відбулися з одногодинним опізненням. Загальними зборами проводила Президія. В. Бакалець — голова, а секретарював С. Покора.

Голова УККА п. Марія Стефанів взазувала на успіхи й труднощі в праці. До успіхів можна зарахувати збільшення вплат до Народного Фонду, вдалі імпрези завдяки збільшенню двох громад, що належать до Католицької і Православної Церков і активної участи в них молоді. Перешкодою в праці є те, що нема з ким працювати, бо часто відтягається від праці. Окрему увагу голова присвятила школі українознавства в публічній школі при вулиці Гаррісон, де навчання відбувається кожної суботи, і де працюють 5 учителів.

Секретар п. Яремко крім свого звіту подав присутнім до відома, що вже від 5-го лютого минуло 10 років від заснування УККА в Пасейку.

За Контрольну Комісію звітував проф. І. Рудакевич. Зі звіту видно, що контроля була добра, бо члени Контрольної Комісії задали собі труду і все докладно провірили.

Після звітів відбулася ділова дискусія, в якій забирали слово інж. О. Клисяк, В. Мочула, С. Покора, М. Яремко, д-р К. Тритяк, д-р П. Ігнат, І. Хомко, проф. І. Рудакевич і інші.

По уділенню абсолюторії уступаючій Управі, вибрали нову Управу. На голову УККА перевибрано п. Марію Стефанів. До Контрольної Комісії вибрані: проф. І. Рудакевич — голова, д-р П. Ігнат і п. Туркаюк — члени.

На черговому засіданню у-констатувався цілий склад Управи УККА, і до неї увійшли: інж. О. Клисяк — перший заст. голови, І. Хомко — другий заст. голови, В. Марущак — секретар, інж. Т. Руницький — касир, В. Мочула — культурно-освітній референт, М. Яремко — організаційний: як члени увійшли: О. Іванків, С. Вацик, М. Врездень, М. Безушко, і п-ні О. Площанська.

В заключному слові голова п-ні М. Стефанів закликала всіх представників організацій посилити збірку НФонду і робити підготову до збірки на пам'ятник Тараса Шевченка у Вашингтоні.

В. Марущак

Із культурних вечорів „Карпатії" у Вінніпегу

Дня 19-го травня Управа й запрошені гості „Карпатії" зійшлися в приміщенні при вул. Селкірк ч. 214 на спільне зібрання з метою привітати проф. Яр. Рудницького, нового члена Управи „Карпатії", в зв'язку з його поворотом з Европи та послухати звіту про його поїздку. Зібрання відкрив Президент „Карпатії" п. Д. Корнило, пояснюючи ціль його та вітаючи гостей і всіх присутніх. Після смачної перекуски він попросив до слова проф. Яр. Рудницького, який у довшій доповіді розказав присутнім про свою недавню подорож до Европи на міжнародний конгрес в Італії та про стан українікки в бібліотеках і музеях західньої Европи. Після доповіді відбулася дискусія, в якій приймали участь пп. Геврик, Ріпак, Грушка-Гаррис, Коваль, Мантина, й ін. Доповідачеві дякував письменник Ол. Гай-Головко, підкреслюючи вагу культурної роботи головно серед не-українських середовищ, бо цим можна багато допомогти справі освідомлення цих середовищ про українську правду. В загальному панувала думка про потребу скликання частіше таких зібрань, бо хоч „Карпатія" кредитово-економічна установа, та про те в статуті вона має можливості широкої культурно-освітньої праці серед своїх членів і прихильників.

Б. Г. С-р

УВАН (Канада) вшанував пам'ять проф. І. Мірчука

В неділю 21 травня відбулося в Українському Народному Домі в Вінніпегу жалобне засідання УВАН у Канаді, присвячене пам'яті проф. д-ра Івана Мірчука, сл. п. ректора УВУ в Мюнхені, що помер 2 травня. Засідання відкрив д-р М. І. Мандрика. Приявні вшанували пам'ять спочилого вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою. З черги відчитано листи з висловами співчуття, м. ін. від консула зах. Німеччини д-ра Шумахера, що був добрим приятелем проф. Мірчука. Головну доповідь про Спочилого виголосив проф. Яр. Рудницький, подаючи біографію проф. Мірчука, та характеризуючи його як науковця - організатора й наукового дослідника. Прелегент підкреслив зокрема його заслуги в ділянці організації й розбудови українських наукових закладів на еміграції. Його широкі наукові зв'язки, піклування науковим доростом, тощо. Після цієї доповіді слово мала пані проф. К. Антонович, яка торкнулася участи проф. І. Мірчука в житті празького наукового центру, а зокрема УВУ. Сесія закінчилася висловом співчуття всіх приявних родині покійного й УВУ. З нагоди цієї сесії відбулася виставка наукових праць проф. І. Мірчука та читання уривків із його праць.

Б. Г. С-р.

Пам'ятки про українців в Сараєві

Український Національний Музей в Шикаго одержав від свого кореспондента з Сараєва в Югославії цікаву картку з зображенням того мосту, на якому в 1914 році вбито Франца Фердинанда і його дружину, з чого розгорілася перша світова війна. При тому наш дописувач подає інформації, що в цьому місті в австрійській адміністрації було багато українців. Про них тепер згадують пам'ятники на католицькому й православному цвинтарях цього міста. Ось що вони говорять: „Здесь отпочиває Константин Андрухович Навроцький 1862 - 1899. Дорогому супругу і отцу Елена 4 Марія"; „Теофіль Гарасимович 1854 - 1901 Спи сном блаженних"; „Президент Окр. Суда Сарасєво Северин Медведский † 1903"; „Іван Петровиш. 1865 - 1914. Зофія 1868 - 1943, Роман 1896 - 1948"; „Віктор Шашкевич † 1936, Теза Шашкевич 21. І. 1959"; „Томо - Дамян Скутинський 1873 - 1931. Амалія 1872 - 1946"; „В. Радімський 1832 - 1895"; „Марія Радімська 1836-1896"; крім тих кам'яних зберігаються ще й дерев'яні хрести, деякі ще з ясними написами. З них подано тільки прізвища: „Ренко Пашинський, Сверида, Залуцький, Лижка, Федишин, Нумковський Іван та Олександра, Тарашкевич, Пукай, Марков, Полько, Мартиховський, Мацак, Шнур, Дерек, Шух, Емілях, Назарук, Індрух. Музика Катерина 1876 - 1943, Музика Михайло 1873 - 1948, Гумар Іван 1879 - 1945. Доманський, Лазовський, Черкавський †1958, Біляк, Зелеський, Березовський, Бойдуник, Деркач, Кузик, Черняквський, Чорко, Левицький Володимир † 1901, Бондарук 1883 - 1947, Васистий.

Тепер ще живе в Сараєві горстка українців. А ця замітка хай буде пам'яткою про тих, що так колись жили і про яких ще говорять цвинтарне каміння та ще незгнилі хрести... А може знайдуться ще в світі їхні земляки, що знайдуть своїх давніх знайомих або й рідню серед цього списка, і згадають їх не злим, тихим словом.

Антін Кущинський

„Тарас Бульба" в Аргентині

(бг) Відомий американський фільмовий продуцент, який тепер перебуває в Аргентині, скликав пресову конференцію, на якій заповів, що крутитиме тут фільм „Тарас Бульба". Місцеві щоденники приняли ту вістку як велику сензацію, друкуючи її товстим друком, деякі разом зі світлинами, на яких Гехт виступає поруч директора „Об'єднаних Артистів", Едгарда Кернера, та керівника продукції Джільберта Курленда.

Иде про фільм з „великим спектаклем", у який Гехт готов вложити щонайменше мільйон долярів. У баталістичних сценах виступатиме коло тисячі козаків на конях; крім того коло семи і півтисячі статистів в історичних одягах. Андрія гратиме відомий амант Тоні Куртіс, інші ролі ще не обсаджені, але Тараса, мабуть, інтерпретуватиме Юл Брінер, відомий з недавнього фільму на тлі мадярської революції. Деяких артистів та 70% техніків підбере Гехт в Аргентині. Фільм буде накручений техніярамою, з красками й сочками техвізіон.

Чому саме в Аргентині? Бо у фільмі поважна роля припаде шаржам кінноти. Гехт брав під увагу дві армії, де кіннота зберегла старі традиції: югославську й аргентинську; приглянувшися вправам тутешньої кінноти, рішився остаточно на Аргентину. Тепер чекає на згоду аргентинської влади.

Гехт попередив, що не буде стисло триматися Гоголевого тексту — а відомо, до чого в такому випадку здібні деякі продуценти. Правда, Гехт має за собою поважні мистецькі осяги, але при нагоді за дешевими ефектами „великого спектаклю", рахуючи на менш вибагливу публіку, можна загнатися доволі далеко. Український глядач почуває себе ненайкраще на давнішому фільмі на ту саму тему, теж американської продукції, дармащо ролю Тараса грав великий французький характеристичний артист, Бор.

ЗУСТРІЧ НА ДВОХ ПОВЕРХАХ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

природній чи історичний адобі. — не зробив цього тим більше.

Імперський „миротворець" не потребував роздумувати і радитися над тим, як вести себе на зустрічі. Московська дипломатія має багатий історичний досвід. У 1814 році Александер І, вибираючись після перемоги над Францією, на конгрес до Відня, в Петербурзі сказав: „Я іду, бо нікому не хочу, але я не зроблю ні більше ні менше від того, що я хочу" Тоді на конференції створено новий уклад Европи узаконенням загарбання Польщі Росією. Представники Европи, які бачили небезпеку від того, що всеросійський імператор стане також і царем польським, домагалися виведення російських військ з Польщі. „Цар - миротворець" кілька разів під час конгресу, що тривав більше як пів року, повторив: „Я в Польщі, побачимо, хто мене відтіля вижене". Нині московські війська в Берліні. Москва вже опікується Кубою, а дорадники Президента радили йому їхати на зустріч, щоб знайти спільну мову з московським диктатором.

Два питання хвилювали американське суспільство: чи знайде Президент спільну мову з Москвою? і чи віденська зустріч усуне чи бодай ослабить напругу між двома світами? Ті, що удають з себе наївних і ширять надію на відпруження в спільній мові з Москвою, тільки посилюють дефетизм у світі. Хрущов хоче порозуміння, але такого, яке гарантувало б московській імперії здобуте і політично скріпило б її для приборкання сил, що змагаються за національне визволення. Зайво говорити, щоб розмови з диктатором нічого спільного не мають з обороною свободи. Хто думає „зберегти світ непорушним", іде шляхом, проти якого остерігав Президент, коли вказував, що „свободу і незалежність країна може втратити без жадного пострілу і без переходу через якийсь кордон".

ПОМЕР ІНЖ. ОЛЕКСА ТЕРЕБУС

Ню Йорк. — В минулу суботу 3-го червня ц. р., помер тут нагло, на атаку серця, на 50-му році життя, інж. Олекса Теребус, видатний суспільний діяч молодшого покоління на Холмщині, а в Ню Йорку особливо активний церковно - православний діяч, економічний дорадник в інвестиційно - банковій фірмі. Панахиди відбудуться в понеділок і вівторок, 5 і 6 червня, о год. 7 по пол., в похоронному заведенні Петра Яремй при 7-ій вул., а похорон в середу 7-го ц. м., о годині 9 ранку, з Панахидою в церкві св. Володимира на 14 вул., на цвинтар Оливної Гори. Покійний був членом 457 Відділу УНСоюзу.

● **Президент** Бірмінгемського коледжу Генрі Кінг промовляючи до випускників південного флоридського коледжу, домагався, щоб президент Кеннеді виразно заявив, чого він вимагає від американців, бо досі Кеннеді говорить тільки загально про те, що американці повинні „принести жертву на те, щоб ЗДА були могутні і „передові в світі.

КОМУНІКАТ УККА

Канцелярія УККА повідомляє всі Відділи УККА, членські Організації та Всіх Платників Національного Датку до Українського Народного Фонду, що на основі рішення Екзекутиви 1960, діловий і рахунковий рік УККА кінчається з днем 30 червня 1961 р.

Від тепер діловий рік УККА буде тривати від 1. липня старого до 30 червня кожного чергового року.

Подаючи це до відома, Канцелярія УККА просить усі Відділи використати належно місяць червень 1961 р. для збірок до Народного Фонду, бо потреби УККА великі.

За Канцелярію

Василь Мудрий (—)

дир. Канц.

Українська Хроніка

● **Наступна лекція Курсу** Української Стенографії, яку веде д-р С. Омельський відбудеться в залі НТШ, 302-304 Західня 13-та вулиця в Ню Йорку, у вівторок, 6-го червня 1961 р. Д-р Омельський повторить весь дотепер перероблений матеріял.

МІЖЗОРЯНІ ПОДОРОЖІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лету. І саме в тому скороченому часі лету лежить розв'язка проблеми міжзоряних подорожей.

Бо хоч скорість світла є космічною границею, якої людина не може перейти, то сама скорість, коли до неї трохи зблизитися, витворює несамовиті речі з законами нашої клясичної механіки. І так, коли ми в ясну погідну ніч дивимося на зорю, нам здається, що вона є там, де ми її бачимо, а насправді світло тієї зорі, коли воно дійде до сітківки нашого ока, потребує десятьох, ста, а то й тисячі років. І те, що ми в даний момент бачимо, це лише відблиск тієї зорі з-перед того часу. А можливо, що в тій хвилині, коли ми дивимося на дану зірку,, її вже взагалі на небі немає.

Згідно з теорією релятивности, годинник в ракеті, що летітиме з скорістю більшою за скорість світла, матиме сповільнене темпо. Але не тільки годинник — серця пасажирів ракети будуть також битися повільніше і ритм їхнього життя буде в 10, 100, а то й мільйони разів повільніший.

В такий спосіб ми зможемо за час нашого життя перемандрувати через усі закутини не лиши нашої ґяляктити, але й її сумежних мряковин. Бо, крім нашої ґалятики, як відомо, існує ще понад 1.000 інших ґалактик, а з них найближча до нас Андромеда. Її відстань від нашої ґалактики обчислюють на 670.000 світляних років.

Але найцікавіше є те, що в часі наших подорожей в системі релятивістичної механіки час на нашій плянеті Землі плинтиме нормально, і ми по повороті додому ствердимо зі здивуванням, що за той час минуло кілька тисяч, кілька соток тисяч чи навіть кілька мільйонів літ, залежно від того, як довго тривала наша міжзоряна подорож та як близько була скорість нашої ракети до скорости світла. Це все нагадує нам казку, але ця казка заснована цим разом на твердих математичних законах.

На 2-ім конґресі міжнародної астронавтичної федерації, що відбувся кілька років тому в Швайцарії, німецький астрофізик Євген Зенґер сколихнув авдиторію своєю доповіддю про майже фантастичну подорож у позаґалактичні простори. Він заявив, що, згідно з законами релятивістичної механіки, людина може за 25 років залетіти до Андромеди, а за 41.3 року — до найдальших границь знаної нам ґаляктики. За той час на нашій плянеті промине три більйони років.

З цього бачимо, що ні час, ні обмеженість космічної подорожі скорістю світла не є найбільшою перешкодою для людини. Такою перешкодою є під теперішню пору брак відповідного погону, брак засобу для прискорення космічної ракети до бажаної скорости, що є ґрандіозною проблемою, коли взяти до уваги, що із збільшеною скорістю росте маса ракети. Одинока метода прискорення, що не натрапляє на великі труднощі, це прискорення ракети з зовнішньої мережі сил. Але покищо обидві ці методи є лише в зародку.

Тим часом зорі мерехтять і манять нас до себе. І тому, якщо людство не винищить себе взаємно в найближчому сторіччі, є велика надія, що одного блакитного дня людина вилетить поза межі нашого соняшного „загумінка" і сконфронтує нові культури, нові цивілізації та нові філософії життя інших соняшних систем нашої ґалактики.

В Єрусалимі оскаржують Лондон і Москву в нехоті рятування мільйона жидів

Єрусалим. — У дальшому ході судового процесу проти Адольфа Айхмана, одного із головних винуватців винищення 6-х мільйонів жидів у другій світовій війні, виявлено архівні документи, а між ними записки колишнього президента д-ра Хаїма Вайцмана, які кидають дивне світло на відношення Англії і Совєтів до жидівської воєнної трагедії. Д-р Хаїм Вайцман і д-р Моше Шарет, пізніший прем'єр Ізраїлю були в англійського міністра закордонних справ Антоні Ідена 6-го липня 1944 року і настоювали на тому, щоб англійське летунство збомбардувало найбільший нацистський кацет в Освєнцімі (Авшвіці), знищили тамошні крематорії, у яких гинули жиди і тим самим задемонстрували свою ворожість до нацистської акції винищування жидів німцями. Жидівські представники твердили, що збомбардування альянтським летунством німецьких кацетів з жидівськими в'язнями, хоч і прискорить смерть в'язнених там жидів, проте морально підбадьорить жидів у світі й заперечить твердженню нацистів, наче б альянти нічого не мали проти винищення жидів. Однак англійське воєнне командування відмовилось від такої акції, виправдавшись „технічними труднощами". Далі, англійці арештували були посередника, що його Айхман вислав до тодішньої Палестини і альянтів, щоб виміняти мільйон мадярських жидів за вантажні авта. Йоель Брандт, як свідок на єрусалимському процесі ствердив, що англійці не хотіли діставити мадярських жидів до Палестини, але що й Айхман обманув жидів, бо, не чекаючи на вислід тієї місії приспішив транспорт мадярських жидів до Освєнциму для їх негайного винищення.

В СОЙМІ ПРОВІНЦІЇ ПАРАНА І В БРАЗИЛІЙСЬКОМУ СЕНАТІ ДЕБАТОВАНО СПРАВУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

хисниця справи визволення націй, просимо Вашу Ексцеленцію доручити бразилійським представникам та делеґатам Об'єднаних Націй — розпочати кампанію за визволення народів, що стогнуть під большевицькою диктатурою, таких, як Україна, Польща, Східня Німеччина, Естонія, Литва, Латвія, Чехословаччина, Угорщина та інші. Справа миру та самовизначення націй вимагає волі неподільної, для всіх однакової, згідно з доктриною (із принципами) Вашої Ексцеленції".

Присвятила велику увагу порушеним в цьому Апелі та в телеграмі до през. Квадроса справам совєтського колоніялізму та визволення України також пленарна сесія Бразилійського Сенату дня 19 травня ц. р., про що подали докладні повідомлення бразилійські телеґрафічні аґенції, провідні газети і радіо. Популярний пополудневий щоденник „О Ґлобо", який виходить у Ріо де Женейро, подав з цього приводу редакційний коментар такого змісту:

„Не забуваймо, що існує тип колоніялізму, який не допускає до самовизначення народів і здійснюється особливими шляхами — тиском Совєтів на відносні народи" — заявив сенатор Ало Ґімарайнс (член Комісії Закордонних Справ Сенату), коли читав з трибуни Сенату прохання, звернене до Президента Жаніо Квадроса, від паранців українського походження. В цьому документі прохається, щоб Бразилійський Делеґат при Організації Об'єднаних Націй підтримав і голосував у користь здійснення права самовизначення стосовно України. „Уярмлений нарід України бажає своєї незалежности і, свідомий своєї видатної ролі у вільному світі, не погоджується зі своїм підкоренням совєтській системі", — заявляє далі промовець, підкреслюючи, що Бразилія, „в хвилині, коли поновлює оформлення своєї закордонної політики, засуджуючи колоніялізм і заявляючись за самовизначенням народів, не може забути й про Україну".

У своєму стосовному виступі, сенатор п. Філінто Мюллер, лідер більшости в Сенаті, заявив про свою солідарність із попереднім промовцем та зазначив, що очі Бразилії повинні звернутись теж і вбік таких поневолених народів Східньої Европи, як угорці, чехи, болгари і румуни, додаючи: „Щоб запевнити самовизначення, є необхідною обставина неіснування сторонньої інтервенції. Фактом, одначе є, що така інтервенція серед народів Европи існує і виконується танками, військом та літаками, а серед інших народів вона здійснюється висококфаховою технікою, грошима та торгівлею, що унеможливлюють самовизначення".

В такому ж самому дусі висловився теж сенатор Жеферсон Аґіяр, який заявив, що не може мати місця самовизначення без свобідного виявлення волі народів, при чому країни в межах залізної заслони та Куба виявили ясно, що їхні народи є поневолені і зведені тоталітарним і кровожерним режимом до становища невільників.

Перед цією дебатою в Сенаті Бразилії український депутат до Федерального Парляменту Бразилії, інж. Степан Микилита, був прийнятий на окремій авдієнції Міністром Закордонних Справ Бразилії п. Афонсо Арінос. Авдієнція мала місце в новій столиці країни — в місті Бразилія. Депутат Степан Микилита передав міністрові Афонсо Арінос Звернення Українсько - Бразилійського Клюбу, в якому, іменем бразилійських громадян українського походження проситься про підтримку Міністром Закордонних Справ Бразилії, а зокрема Бразилійською Делеґацією в Об'єднаних Націях справи визволення України з-під московського колоніяльного ярма, особливо шляхом підтримання Меморандуму Українських Політичних Угруповань, надісланого до Генерального Секретаря Об'єднаних Націй. При цьому, депутат С. Микилиста передав міністрові Афонсо Арінос копію згаданого українського Меморандуму і Доповідну Записку про Сучасне Становище в Україні, укладену Українсько-Бразилійським Клюбом. В тій записці говориться про нелеґальність процесів включення України в Союз Совєтських Соціялістичних Республік, про український спротив Москві, про колоніяльний московський режим в Україні (під оглядом політичним, релігійним, культурним та економічним), де також потоптане правосуддя і права людини. В довшій розмові, депутат С. Микилита з'ясував цілий ряд подробиць, пов'язаних з українськими визвольними змаганнями.

Міністер Закордонних Справ Бразилії заявив, що президент Республіки і він особисто, згідно з бразилійськими традиціями, є невгнутими прихильниками волі народів. Прохання Українсько-Бразилійського Клюбу буде взяте під увагу і належно розглянуте, про що Українсько-Бразилійський Клюб одержить від Міністерства офіційну відповідь.

В своїх заходах для здобуття підтримки міродайних бразилійських кіл українським визвольним змаганням, українська громада в Бразилії, а зокрема Українсько-Бразилійський Клюб, присвячує особливу увагу передовим виразникам бразилійського політично-громадського і наукового світу, що мають впливи на загальну опінію. Однією з таких осіб є п. Плініо Салґадо. Він — визначний бразилійський письменник та публіцист, сьогодні депутат до Федерального Парляменту країни, керівник бразилійського інтеґралістичного руху (націоналістичного характеру), голова Партії Народного Представництва, яка має поважну кількість місць у Федеральному Парляменті і Сенаті та в провінційних Соймах Бразилії.

Недавно п. Плініо Салґадо зацікавився діяльністю Українсько-Бразилійського Клюбу і українською справою, а особливо українською боротьбою проти московського большевизму. До диспозиції Українсько-Бразилійського Клюбу він поставив свій журнал „Похід", що виходить в Ріо де Женейро і є в Бразилії найвищим ідеологічним виразником у поборюванні комунізму.

У відповідь на висланий п. Плінієві Салґадо меморандум Українсько - Бразилійський Клюб одержав від нього таку телеграму: „Я отримав, вислану Вами копію меморандуму Українських Політичних Угруповань до Об'єднаних Націй. З трибуни нашого Парляменту буду підтримувати та співдіяти зі змаганнями українського народу проти большевицької тиранії. В цьому важкому та критичному моменті, як стосовно ситуації в світі, так і в Бразилії, бажаю тісної співпраці з Вашою шляхетною організацією".

Травневого пополудня . . .

(Замість квітів на могилу бл. п. Парані Візниці)

В соняшне травневе пополудне, коли то вся природа радувалася чарівною весною Вона відійшла від нас у далекі світи. Далеко по-за межі болю, який Вона так мужньо

Бл. п. Параня Візниця

переносила. Параня Візниця, наша прикладна громадянка з Сідар Нолс, Н. Дж., прикована до ліжка неумолимою недугою, до останнього віддиху її трудолюбивого життя, щиро цікавилася нашими суспільними подіями. Вже зі смертельного ложа посилала своїх дітей, щоб заступили її місце.

Народилася 2-го листопада 1911-го року у Висоцьку, Зах. Україна. Була активною в Українськім Народнім Союзі, у Союзі Українок, взірцевим членом парохії св. Івана Хрестителя у Віппані. Жадна громадська імпреза, жадна збірка на суспільні чи добродійні цілі не обійшлася без її активної участи.

Як рідну маму будуть її згадувати багато в'язнів польських і німецьких тюрем, там далеко на зеленій Лемківщині. Довго згадуватимуть її ті численні студенти, студіююча молодь, з якою покійна у післявоєнні роки ділилася останнім куском хліба.

Перестало битися великодушне серце, яке так любило своє рідне. Тяжко сприйме цю болючу вістку родина покійної, виселена зі своїх рідних гір, порозкидана по широких просторах України.

Бл. п. Параня Візниця безперервно памагала їм усім (рівнож сусідам і знайомим), деякі з них були тяжко хворі. Для них заокеанська поміч була останньою дошкою ратунку.

Хай же буде їй земля легкою тут, далеко від України і хай Вона випросить у Всевишнього кращої долі для країни, якій віддала всі труди свого трудолюбивого життя.

А. Н.

● 12-річний учень із Тулси в Оклагомі Джан Кейпгарт здобув перше місце в знанні англійського правопису (спеллінґу). Ці змагання щороку організує у Вашинґтоні пресовий концерн Скріппса-Говарда. Переможець дістав $1,000 нагороди і право на тижневий побут у Ню Йорку, де він зможе оглянути цю світову Метрополію.

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Евертон, Англія — Кілмарнок, Шотляндія 2:1.

Цією виграною в Монтреалі в четвер, 25 травня, англійці скріпили свої надії на чемпіонат першої групи М. Ф. Ліґи.

Н. Й. Амерікенс — Динамо, Румнія 4:1.

Репрезентант Америки переміг вдруге в цьому сезоні і відношенням воріт кращим від Евертону зайняв перше місце в Лізі. Американці переважали сильного і твердого противника, який у висліді гострої гри втратив двох змагунів і закінчив цю зустріч в дев'ятку. Ворота для Амерікенс здобули Р. Сеаоне 2 та МкКол 2, для Динама Г. Ене. Цим змаганням 28 травня на стадіоні Польо Гравндс приглядалися 7,130 глядачів.

Банґу, Бразилія — Безіктас, Туреччина 6:1.

В других змаганнях цього ж дня Банґу, після нетрішеної і програної в двох попередніх грах, показало свою високу клясу футболу виграною над турками. Стрілово бразилійці значно краще використовували нагоди, а рахунок наріжняків був 12 до 2 для турків. Ворота для Банґу стрілили: В. де Сантос 2, М. де Сільва 3 і Адемір да Гія 1, для Безіткас Селім Сойдан.

(в. с).

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Н. Й. Амерікенс — Безіктас, Туреччина 1:0.

Репрезентант Америки у М. Ф. Лізі здобув переможні ворота щойно дві хвилини перед кінцем змагань, хоч переважав в цілих змаганнях. Турки грали від 20-ої хвилини гри в десятку, внаслідок контузії одного змагуна. В „Амерікенс" грав вперше в цьому сезоні змагун филаделфійського „Тризуба" Е. Віней. Цим змаганням „дабел геддера" у вівторок, 30 травня на Польо Гравнд приглядалося 10,212 глядачів.

Карльсруге, Німеччина — Кілмарнок, Шотляндія 3:2.

В других змаганнях цього ж дня німці справили другу несподіванку в своїх грах М. Ф. Ліґи, перемагаючи цим разом претендента на першуна, дуже сильну і кращу від них дружину шотляндців. Двічі шотляндці здобували ведення і німці вирівнювали, а в 75-ій хвилині гри німці здобули переможні ворота. Стрільцями воріт були Вішньовскі 2 і Вітлачіл 1 для німців, та Б. Кеннеді і Б. Мюр для Шотляндців.

Конкордія, Канада — Динамо, Румунія 2:0.

В змаганнях у Монтреалі, розіграних теж у „Меморіял Дей", прийшло до третьої несподіванки, коли досі без точки канадійці виграли зустріч зі сильними румунами.

В показнику М. Ф. Ліґи ведуть „Амерікенс" з точками 6:0, за ними ідуть: Евертон — 4:0, Карльсруге — 4:2, Банґу — 3:3, Конкордія — 2:4, Безіткас — 2:4, Динамо — 1:5, та Кілмарнок — 0:4.

(в. с).

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 9-го ЧЕРВНЯ 1961:

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 325, в год. 8:00 веч., при 216 Гренд вул. — А. Цюпа, секр.

СУБОТА, 10-го ЧЕРВНЯ 1961:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Святочні Збори Т-ва ім. А. Гончаренка, Відд. 204, в год. 7:00 веч., в залі ч. 25 УНДому, при 140 Друга Еве. Збори присвячені вшануванні св. п. пок. Дмитра ГАЛИЧИНА, б. головного предсідника УНСоюзу та президента УККА, довголітнього члена нашого Відділу. — П. Марко, предс.; В. Ґасій, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє, що Піврічні Збори відбудуться в год. 7:00 веч., під ч. 675 So. 19th St. Участь у Зборах обов'язкова, бо є до полагодження важна справа. — В. Ткач, предс.; А. Мейбо, кас.; М. Т. Юров, секр.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, в год. 7:00 веч., в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Ґрейлінґ вул. — Управа.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

Посмертні згадки

Іван МАЛИЦЬКИЙ — довголітній член та урядник Б-ва св. Димитрія, Відд. 288 УНСоюзу в Бетлегемі, Па., помер 2-го травня 1961 р., на 74-му році життя. Покійний народився в Мостах Великих, Жовква, Зах. Україна. Був щирим українцем та брав активну участь в усіх ділянках громадського та церковного життя. Полишив у смутку дружину Анастасію, 3 доньки: Марію, Анну і Ольгу, сина Стефана та внуків. Похорон відбувся 5-го травня 1961 року, при участі Родини, Членів Б-ва і Знайомих, з української кат. церкви св. Йосафата, на церковний цвинтар. — Вічна Йому Пам'ять!

Д. Мушастий, секр.

Яким МИСНИК — довголітній і діяльний член Т-ва ім. Тараса Шевченка, Відд. 335 УНСоюзу у Гарві, Ілл., помер від удару серця дня 28-го квітня 1961 р. в Дикемур, Ілл. Покійний народився 1888 р., в Жубенці, ліського повіту на Лемківщині, у Зах. Україні. До ЗДА прибув 1925 р. та зараз у грудні 1926 р. вступив до УНСоюзу. Панахиди за спокій Його душі були відправлені в пох. заведенні в днях 30-го квітня і 1-го травня, а Похорон відбувся в дні 2-го травня 1961 р., з церкви св. о. Миколая, на цвинтар Седар Парк, при численній участі Рідних, Приятелів, Краянів і Членів союзової родини. Покійний полишив у смутку дружину Марію, дітей: Михайла, Марію, Юлію, Олену, Квітку й Анастасію, як також 11 внуків і 6 правнуків. Покійний був лагідної вдачі і тішився загальною симпатією усіх, що Його знали. — В. Й. П.!

А. Боюк, секр.

Йосиф ЖАРСЬКИЙ — довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., упокоївся в Бозі 20-го травня 1961 р., на 75-му році життя. Покійний народився в м. Белзі, повіт Сокаль, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Анну. Похорон відбувся 23-го травня ц. р., з дому жалоби до української церкви св. ап. Петра і Павла в Джерзі Ситі, а опісля на цвинтар Holy Name в Джерзі Ситі, Н. Дж. — В. Й. П.!

М. Баран, секр.

ТАРЗАН, ч. 4656. Дикун проти тварюки!

Тарзан зірвався, щоб протиставитися шаблі-зубам, сподіваючися, що його останній противник втече...

Але волохатий чоловік знов вхопив бойову довбню і перший напав на демонічну бестію!